

908(474.5)

Jzdaičių dvaras [Didvyčių kaimas, Plungės rajonas] [rankraštis] : [atsiminimai apie buvusį dvarą] / Vladas Rimeikis; užrašė Jadvyga Beržanskienė Didvyčių kaimo bibliotekininkė. – [Didvyčiai], [b. m.]. – 2 lap. – Tekstas vienoje lapo pusėje.

- I. Rimeikis, Vladas
- II. Beržanskienė, Jadvyga
 1. Dvarai – Lietuva. Plungės rajonas (Lietuva)
 2. Atsiminimai

UDK: 908(474.5)

Saugojimo vieta: Kraštotyros skaitykla

Jardaičių dvaras

Nuo Plungės į šiaurę už 6 kilometrų, keičia-
jame Jodės upelio krante tęsiasi Jardaičių dvar-
o laukai. Jo valdos siekia apie 300-350 ha žemės.

XIX a. pirmoje pusėje dvaras priklausė lenkų kil-
mis dvarininkams Svirtūnams. Kaimo dvaras priklu-
sė prieš tėti - nepaisimamam. Senųjų žmonių prisimi-
nimuose buvo pasakojama, kad prieš Svirtūnus val-
dys dvarą ponas buvo labai žiaurus; kankinys ir
žudys baudžiauninkus. Pasakojama, kaip gražuoli bau-
džiauninkė persekiojama pone, nusistandimusi dvaro
tvenkinyje. Tvenkinys buvo didelis, į jį buvo nutiestas
ilgas heptas. Tuo lieptu ir nubigo mergina į mir-
tį.

Svirtūnai buvo kilnūs ir kurtėjų gerbiami
dvarininkai. Jiems valdant dvaras buvo turtin-
gas ir sumaniai tvarkomas. Svirtūnas nebuvo abe-
jingas lietuvių tautos likimui. Jis dalyvavo 1863
mėty sukilime, už ką buvo ištremitas į Sibirą. Ne-
užilgo mirė ir ponas Svirtūnienė. Jos palikimas nū-
ras buvo, kad ją palaidotų jos dvaro žemėje, iš
kur būtų matyti jos palėičiai. Jos prašymas bu-
vo įvykdytas. Palaidojo ją rudonų plytų rūsyje.
Mėteli miško, iš kur aiškiai matyti dvaro rūmai.
Prie kapo buvo pasodinti ažuolai. Senieji žmonės,
dalyvavę laidotuviuose, pasakojo senus vokiškus, kokius
nepamirštamos buvo laidotuvius. Jese dalyvavo ne
tik dvaro žmonis, bet ir aplinkinių kaimų gyventoi-
jai. Jie dvaro buvo ištiesi stalari apkercenti val-
giais, nė vienas laidotuvių dalyvis neliko nepa-
gydintais.

Numaldinuis 1863 metų sukilimą evaro val-
džia Jardaičių dvarą pėdovanejo sukilimo
maldintojui, žydu kilmis generolui Ceigleriu.
Jis gyveno Linkijoje, o dvarą prižiūrėjo jo skirti
prižiūrėdos žydelai.

Īpaši metāi, dzīvās rūmai sudrags. Tāi buvo didelis me-
dānis, pāstāsts su mānārdomāis. Tāi tūnkiniā vāndus bu-
vā ištāstāis. Tūnkiniā vītējē yvāz didelē pīvācē.

Nālikā ir pēnias Svīrtānienis kārps, nedorā žūnēis ištārdē-
jā. Tāi kuris nārijēkūrtāi iā plytū mūrjō krosnis, pīe-
mēnys vāciktānijē apsīkēlūnējē klumpis blāzēnēnēnīs vī-
mūtēnīs iā pēnias kārstā. Tāi p kēpāc sūvāyē, ā didzū-
licā pīe kārps cēnējē āzūolēi buvo ištārdēti meliōra-
toriu.

1923 metāis Nāpriklausomijē Līetuvājē vykdamā žemīs
reformāz žāzdāriņū dūvācēis buvo iāpārēcēlūotāis. Dūvācē
žemē buvo iādēlētā 1 23 sklypus. Pīe dūvācē centro
buvā pāliblācā 40 ha žemīs plotācā. Kiti sklypāi dāv-
gāusicā buvo pā 10 ha. Sklypāi buvo iādēlētāi līe-
tūvās sāvānēnēnēnīs ir būvāsienīs dūvācē kūnē-
ēnēnīs, kuris dūvācē buvo iādēlētā 10 ir dāvūgācā mē-
tū. Dūvācē centros sū 40 ha žemīs buvo pārdūv-
tāis iā vārijētānīs. Tāi nūpīrkā iā Kēdācānīs cēnē-
kās iākinīnkāc Sācīcānēnēnās Antēnācāvīcānīs.

Īdēlānējā žāzdāriņū dūvācē žemīs dāvūgācā-
sīcāi tēkā Līetuvās sāvānēnēnēnīs, tādēl nārijēcāi
sūvītūrēs kārīnkāc sāvānēnēnēnīs yvācēhāi buvo pāvāc-
dīntāis Dīdvyčēcāis.

Tāi dūvācē centro līkēs tik iākinīs pāstācāis :
dālīs sīenē cākmēnīs, kītās iā medzīs ir meliō.
Tāi p cēt iālīkūsī sēnāc līpū cēlōjēcā, kurīs gā-
lē didelēis cēnējē plytū sklīcūtūotāis rūsīs.
Pārēcēlūnējē, cēt būvāsīcā tūnkiniā krāntē,
kur buvo kūrētānēcāis, līkēs tik pāmātū cāk-
mēnys.

Pāpārēcēlōjē būvāsīcā kūnēcā sūmīs
Vācēcācā Rīmēkīs
Vāzrācē žāzdānējācā Būzācānēnē Dīdvyčūnīs
Kūmīs bīblīotēkīnīkē

Jazdaičių dvaras

Nuo Plungės į šiaurę už 6 kilometrų, kairiajame Jodės upelio krante driekiasi Jazdaičių dvaro laukai. Jo valdos siekė apie 300-350ha žemės.

xIXa. pirmoje pusėje dvaras priklausė lenkų kilmės dvarininkams Svirtūnams. Kam dvaras priklausė prieš tai - neprisimenama. Senųjų žmonių prisiminimuose buvo pasakojama, kad prieš Svirtūnus dvarą valdęs ponas buvęs labai šiaurus: kankinęs iržudęs gyventojus t.y. baudžiauninkus. Pasakojama, kaip gražuolė baudžiauninkė, persekiojama pono, nusiskandinusi dvaro ežere. Ežeras buvo didelis, į jį buvo nutiestas ilgas lieptas. Tuo lieptu ir nubėgo mergina į mirtį.

Svirtūnai buvo kilnūs ir kumečių gerbiami dvarininkai. Jiems valdant dvaras buvo turtingas ir sumaniai tvarkomas. Svirtūnas nebuvo abejingas lietuvių tautos likimui. Jis dalyvavo 1863 metų sukilimą už ką buvo ištremtas į Sibirą. Neužilgo mirė ponis Svirtūnienė. Jos paskutinis noras buvo, kad ją palaidojo jo dvaro žemėje, iš kur būtų matyti jos "palociai". Jos prašymas buvo įvykdytas. Palaidojo ją raudonų plytų rūsyje, netoli miško, iš kur aiškiai matėsi dvaro rūmai. Prie kapo buvo pasodinti ažuolai. Senieji žmonės, dalyvavę laidotuviuose, pasakojo savo vaikams, kokios nepamirštosios buvo laidotuvės. Jose dalyvavo ne tik dvaro žmonės, bet ir aplinkinių kaimų gyventojai. Prie dvaro buvo ištiesti stalai apkrauti valgiais, nė vienas laidotuvių dalyvis neliko nepavalgydintas.

Numalšinus 1863m. sukilimą caro valdžia Jazdaičių dvarą padovanojo sukilimo malšintojui, žydų kilmės generolui Ceigleriui. Jis gyveno Lenkijoje, odvarą prižiūrėjo jo skirti prievaiždos - žydai.

Bėgo metai, dvaro rūmai sudegė. Tai buvo didelis medinis pastatas su mansardomis. Iš tvenkinio vanduo buvo išleistas. Tvenkinio vietoje yra didelė pieva.

Neliko ir ponios Svirtūnienės kapo, nedori žmonės išardę jį. Piemenys vaikštinėjo apsikalinėje klumpės blizgančiomis vinutėmis iš ponios karsto. Didžiuliai prie kapo augę ažuolai buvo išrauti melioratorių.

1923m. Nepriklausomoje Lietuvoje, vykdant žemės ūkio reformą, dvaras buvo išparceliuotas. Dvaro žemė buvo išdalinta į 23 sklypus. Prie dvaro centro buvo paliktas 40ha žemės plotas. Kiti sklypavidžiausia buvo po 10 ha. Sklypai buvo išdalinti Lietuvos sava-

noriams ir buvusiems dvaro kumečiams, kurie dvare buvo išdibę 10 ir daugiau metų. Dvaro centras su 40 ha žemės buvo parduotas iš varžytinių. Jį nupirkė iš Kėdainių stovyklos ūkininkas Salimonas Antanavičius.

Kadangi Jasdaičių žemės daugiausiai teko Lietuvos savanoriams, todėl naujai susikūrus keimas savanorių garbei buvo pavadintas Didvyčiais.

Iš dvare centro likęs tik ūkinis pastatas: dalis šio pastate sienų akmeninės, kitos iš medžio ir molio. Taip pat išlikusi sena liepų alėja, kurios gale didelis degtų plytų skliautuotas rūsys. Pakalnėje, ant buvusio tvenkinio kranto, kur buvo kumetynas, likę tik pamatų akmenys.

Pasakojo buvusio kumečio sūnūs
Vladas Rimeikis
Užrašė keimo bibliotekininkė
Jadvyga Beržanskienė